Arhiva vijesti
Posjetite web adresu www.in-portal.hr

OSOBE S INVALIDITETOM U MEDIJSKOJ I MODNOJ INDUSTRIJI Postoji li inkluzija na modnim pistama?

Unatoč problemima, čini se da globalna modna industrija postaje inkluzivnija te da se pojavljuje više prilika za modele s invaliditetom. Kao i u slučaju adaptivne odjeće, bit će potrebno još neko vrijeme da se u Hrvatskoj nešto pomakne prema naprijed, jer nemamo osigurane ni osnovne uvjete

U prvom tekstu serije 'Osobe s invaliditetom u medijskoj i modnoj industriji' govorili smo o tome koliko je odjeća bitna u svakodnevnom životu. Kroz odjeću možemo izraziti osobnost, udobna odjeća koja lijepo pristaje može nam podići raspoloženje, a nekad se jednostavno želimo sreditI. Za osobe s invaliditetom odjeća ima i funkcionalnu ulogu - treba olakšati oblačenje i svlačenje i povećati samostalnost. Takva odjeća zove se adaptivna, odnosno prilagodljiva, a neke njezine značajke su magnetsko ili čičak kopčanje, nešto drugačiji krojevi, kopčanje s prednje umjesto sa stražnje strane i slično.

Iako bi trebala biti sastavni dio života, adaptivna odjeća kod nas je još uvijek teško dostupna, što zbog skupoće, što zbog nepostojanja vlastite proizvodnje ili manjka dobavljača. Osim prema poticanju interesa dizajnera za razvoj ovakve odjeće i uključivanje osoba s invaliditetom u proces dizajniranja, korak prema većoj dostupnosti adaptivne odjeće je njezino promoviranje.

Odjeća postaje popularna većinom nakon pojave na modnim pistama, a potom i kroz modne časopise. Međutim, u par domaćih većih modnih časopisa tek pokoja vijest tiče se osoba s invaliditetom - nailazimo na izvještaje o uspjehu sportašica ili o nekoj kampanji za podizanje svijesti, ali to je sve. Nema riječi o modi i trendovima u odjeći za osobe s invaliditetom.

Slična je situacija i s domaćim modnim revijama - osobe s invaliditetom nisu uključene, osim na revijama koje povremeno organizira poneka organizacija osoba s invaliditetom.

Organizacija koja je najkonzistentnija u tome je URIHO - Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. URIHO se gotovo osam desetljeća bavi proizvodnjom i prodajom radno-zaštitne odjeće i obuće, tiska i kartonaže, kožne galanterije, keramike, metala i ortopedije. Porazgovarali smo s njihovom dizajnericom Irenom Rački o povijesti URIHO-vih revija.

- Prva URIHO-va revija odjeće za radnike u zdravstvu održana je 1997. godine u Zagrebu povodom Međunarodnog dana medicinskih sestara i tehničara. U kreiranju modela sudjelovale su patronažne sestre iz Šenoine ulice, koje su bile inicijatorice cijele priče, željne novih modela. Kako su patronažne sestre na reviji uskočile u uloge manekenki, prve modele koje smo sašili nazvali smo upravo po njima - govori nam naša sugovornica.

Godinu poslije URIHO je održao još jednu reviju odjeće za radnike u zdravstvu u Splitu, za koju je dobio zahvalnicu Sekcije medicinskih sestara zdravstvene njege u kući. Na Zagrebačkom velesajmu održali su revije kožne modne odjeće 2001. i 2002. godine, na Međunarodnom tjednu kože, obuće i odjeće.

- Za prvu kolekciju 2001. dodijeljena nam je nagrada za najbolje kožno odijelo, a sljedeće godine Priznanje za visoku razinu ukupnog nastupa na sajamskoj priredbi. 2002. godine sudjelovali smo na Zlatnoj igli, obrtničkoj modnoj reviji, predstavivši modnu kožnu kolekciju. U međuvremenu smo organizirali mnoštvo poslovnih revija i prezentacija radno-zaštitne odjeće i drugih naših proizvoda - objašnjava Rački.

Posljednja revija u nizu održana je ove godine, također za radnike u zdravstvu, o čemu smo već pisali. Naša sugovornica kaže da je odjeća u potpunosti modificirana jer su se trendovi, boje i vrste tkanina uvelike promijenili: 'Radna odjeća u današnje vrijeme nije samo u funkciji zaštite tijela, već je postala pravi modni izričaj struke'.

Ono što ističe URIHO-ve revije su jest to da većinu nose njihove radnice i radnici, od kojih su neki i osobe s invaliditetom.

Dizajnerica kaže da su revije 'odmak od svakidašnjih poslova, druženje kolega s različitih odjela, a sve u svrhu što bolje promocije URIHO-vih proizvoda. Veselimo se svakoj novoj reviji kojom želimo pokazati javnosti što realniju sliku proizvoda, jer ima nas viših, nižih, tanjih i malo punijih, a želja nam je kreirati proizvode namijenjene svim građama tijela pa smo iz tog razloga ovaj put osmislili 'slim fit', 'regular' i 'comfort fit' modele.

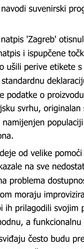

Osim na inkluzivnost kod promocije gotovih proizvoda, u ustanovi URIHO pazi se i na inkluzivnost u proizvodnji. Kao primjer inkluzivnog dizajna Rački navodi suvenirski program 'Braille-Čitam dodirom'.

- Na majicama i torbama natpis 'Zagreb' otisnuli smo taktilnim tiskom, a sadrži latinični natpis i ispupčene točkice brajeve abecede. U predmete smo ušili perive etikete s oznakom boje na brajici, a na proizvode uz standardnu deklaraciju stavili etiketu na brajici koja sadrži osnovne podatke o proizvodu. Predmeti imaju edukacijsku i senzibilizacijsku svrhu, originalan su suvenir i poklon te odličan modni dodatak namijenjen populaciji zdravog i oštećenog vida - navodi ona.

Kaže da su joj u razvoju ideje od velike pomoći bile kolegice oštećenog vida koje su ukazale na sve nedostatke početnog dizajna. Također je svjesna problema dostupnosti odjeće zbog kojega osobe s invaliditetom moraju improvizirati i prepravljati odjevne predmete kako bi ih prilagodili svojim potrebama. Kao jedan primjer navela je modnu, a funkcionalnu torbu za invalidska kolica koje nema na našem tržištu.

- Na torbama koje im se svidaju često budu prevelike ručke koje treba skratiti, a veličinu torbe treba prilagoditi na način da ne smeta mobilnosti kotača. Osobe koje nose ortopedske cipele željele bi nositi i sandale, npr. otvorenih prstiju ili pete kojih također nema na tržištu. Želja im je da ortopedske cipele budu modernije i atraktivnije te da se osmisli i svečana ortopedska cipela - objašnjava nam.

Zbog svijesti o tom problemu URIHO trenutno radi na razvoju inkluzivnih, univerzalnih proizvoda održivog dizajna u koji će uključiti osobe s invaliditetom u testiranje modela i kao manekene.

U međuvremenu, u skladu s pomacima prema naprijed po pitanju dostupnosti i razvoja adaptivne odjeće, na globalnoj sceni budi se i svijest o uključivanju osoba s invaliditetom u modni svijet.

Jedna od zanimljivijih inicijativa je The Photo Studio iz Australije s čije web stranice iskaču iskazi o ljepoti različitosti i nužnosti redefiniranja standarda ljepote. Studio se bori protiv modnih stereotipa tako što zastupa modele različite dobi, visine, oblika tijela i invaliditeta.

Neki od modela imaju različite oblike mišićne distrofije ili nekih drugih bolesti poput Downovog ili Aspergerovog sindroma, a drugi imaju prostetičke ruke ili noge. Svima je zajedničko da nisu dopustili da ih invaliditet sputava u onome što žele raditi i da i svojim radom i sudjelovanjem u raznim kampanjama rade na razbijanju barijera i podizanju svijesti da invaliditet nije ograničenje.

Štoviše, neki od njih pokazuju da invaliditet može biti povod za eksperimentiranje. Na primjer, Viktorija Modesta iz Latvije rođena je s manom u lijevoj nozi zbog čega je nogu dobrovoljno amputirala kad je imala 20 godina. Najprije se bavila manekenstvom bez protetike, no s vremenom je počela eksperimentirati i postala poznata po avangardnim protetskim nogama, poput noge prekrivene Swarovski kristalima ili noge sa šiljkom.

Druga zanimljiva inicijativa je fondacija Pista snova (Runway of Dreams) iz Livingstona u Škotskoj koja nastoji osobama s invaliditetom omogućiti pristup modi. Na njujorškom tjednu mode održanom prošli tjedan organizirali su posljednju u nizu svojih revija adaptivne odjeće. Revija je uključivala odjeću brendova Zappos, Steve Madden, Tommy Hilfiger, Target i po prvi put, Victoria's Secret. Runway of Dreams na revijama redovno pokazuje da adaptivna odjeća ne mora biti ružna - može biti i šarena i vesela i elegantna, laskava za svačiju figuru, stoga svatko može izgledati izvanredno. Modeli su, naravno, osobe s invaliditetom, a osim modnih revija, fondacija organizira i druge događaje - panele, okrugle stolove, izložbe - sve s ciljem promicanja inkluzije osoba s invaliditetom u svijet mode.

Naša sugovornica tvrdi da je glavni razlog zbog kojeg takvih događanja nema kod nas to što organizacija spada na neprofitne udruge, kojima nije lako financirati modne aktivnosti, jer se financiraju uglavnom iz namjenskih projekata.

- Minimalni je udio sponzora, donatora i podrške javnosti općenito. Kada bi se uspjeli pronaći izvori financiranja modnih događanja na kojima bi sudjelovale osobe s invaliditetom, sigurna sam da bi bilo puno prijavljenih i da bi se otkrili nebrojeni talenti osoba s invaliditetom u ulozi kreatora, šivača, fotografa i modela - kaže Rački.

Na globalnoj sceni modeli s invaliditetom i dalje se susreću s odbijenicama zbog invaliditeta, uz opravdanje da 'tržište nije spremno'. S druge strane, neke agencije zapošljavaju ih samo zbog invaliditeta i na taj način zloupotrebljavaju za vlastitu promociju.

Unatoč ovim problemima, čini se da globalna modna industrija postaje inkluzivnija te da se pojavljuje više prilika za modele s invaliditetom. Kao i u slučaju adaptivne odjeće, bit će potrebno još neko vrijeme da se u Hrvatskoj nešto pomakne prema naprijed, jer nemamo osigurane ni osnovne uvjete (npr. adekvatnu osobnu invalidninu). Ipak, možda će ovaj tekst ili avangardne kreacije dizajnera, eksperimenti modela i šarenilo svjetske modne scene potaknuti naše talente da se počnu probijati u ovom području.

Ana Vragolović

Članak je napisan uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.

Objavljeno: 18.09.2023

Povezane vijesti

OSOBE S INVALIDITETOM U MEDIJSKOJ I MODNOJ INDUSTRIJI Inkluzivna odjeća je potreba, a ne luksuz
Zaboravlja se da bi i osobe s invaliditetom htjele nositi odjeću koja, prvenstveno, pristaje njihovom tijelu, možda izraziti

VOGUE Kultni modni časopis u izdanju za svibanj objavljuje naslovnicu sa ženama s invaliditetom
Moda me zanima otkad znam za sebe, vjerojatno zato što je puno toga što je svijet vidio u meni - ili stvarao pretpostavke

KURT GEIGER Manekenka s invaliditetom zaštitno je lice nove kampanje modnog brenda
Manekenka koja je izgubila nogu od rijetkog oblika karcinoma zvijezda je u novoj kampanji modnog brenda Kurt Geiger

CITY MODUS Na četvrtom humanitarnom modnom projektu predstavio se i URIHO
Novost je da se po prvi puta u reviju zaštitnih kuta uključio i URIHO Zagreb, čiji su djelatnici nosili zaštitne kute za liječnike

EMMETT LOWRY Dječak sa sindromom Down reklamira popularne modne brendove za djecu
Čim je saznala da nosi dijete s Downovim sindromom, dječakova majka Sarah počela je o njemu pisati blog, a kaže

Supermodeli s invaliditetom: Nove snage na svjetskoj modnoj sceni
Modna industrija počela je rušiti barijere i promovirati različitost

GASTRO KUTAK

Prikaži sve članke

TELEĆI MEDALJONI U UMAKU OD VINA - oboživat će ih i najzahtjevniji gosti

Dolaze vam gosti, a nemate ideju što spremiti? Teleći medaljoni prava su stvar za ovu priliku. Hrskavi zalogaj koji je brzo gotov oduševit će vaše goste i vašu kuću će zapamtiti kao kuću gdje se dobro jede

> Pošalji svoj recept

IZDVOJENO

CROWDFUNDING KAMPANJA Podržite nastavak djelovanja Inkluzivne farme u Hrastovici

Udruga Golubica iz Vukovara provodit će projekt 'IRIS - Inkluzivne rute Istočne Slavonije'

GLOBALNA INICIJATIVA Sljedeća generacija lidera s invaliditetom radikalno će utjecati na naše živote

KAZALIŠTE ŽAR PTICA Počeo veliki projekt Inkluzivnog kazališta predstavom Mala Frida

VIŠNJA MAJSEC SOBOTA Lekcije iz povijesti, dio peti

Konvencija UN-a o pravima osoba s invaliditetom

Konvencija jamči: posebnu pozornost ženama s invaliditetom, uključivanje djece s poteškoćama u razvoju u skladu s najboljim interesom djeteta; podizanje svijesti cijelog društva o osobama s invaliditetom i njihovim pravima; pristupačnost; neovisno življenje i uključenost u zajednicu; osiguranje osobne pokretljivosti te osposobljavanje i rehabilitaciju.
Upravo rečena prava jamče prihvaćanje invaliditeta kao oblika različitosti te njegovo potpuno uvažavanje od strane države i društva. Uvažavanje pak invaliditeta predstavlja preduvjet poštivanja ljudskih prava s invaliditetom u punoj širini, prilagođavajući instrumente njihova uživanja posebnim potrebama svakoj pojedinačnoj osobi.

Copyright © 2014 inportal. Sva prava pridržana
Izrada: Magiš tim d.o.o.